

SAVOKOS „SUNKUMUS PATIRIANČIA ĮMONĖ“ AIŠKINIMO ATMINTINĖ

ES teisės aktai, reglamentuojantys valstybės pagalbos teikimą, dažnai reikalauja, kad pagalbos gavėjas nebūtų sunkumus patirianti įmonė, kaip ji apibrėžta ES valstybės pagalbą reglamentuojančiuose teisės aktuose, visų pirma, Europos Komisijos (EK) komunikate – Gairėse dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL 2014 C 249, p. 1) bei 2014 m. birželio 17 d. EK reglamente (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL 2014 L 187, p. 1) (toliau – Bendrasis bendrosios išimties reglamentas).

EK mano, kad tais atvejais, kai įmonė patiria finansinių sunkumų, atsižvelgiant į tai, kad kyla grėsmė jos išlikimui, ji negali būti laikoma tinkama priemone siekti kitų viešosios politikos tikslų, kol bus užtikrintas jos gyvybingumas.

Siekdama suteikti teisinio tikrumo, EK nustatė aiškius kriterijus, pagal kuriuos nereikėtų vertinti visų įmonės padėties ypatybių, kad būtų nustatyta, ar įmonė laikoma patiriančia sunkumų.

SUNKUMUS PATIRIANČIOS ĮMONĖS KRITERIJAI

Įmonė laikoma sunkumus patiriančia įmone, kai be valstybės intervencijos ji beveik neabejotinai bus priversta pasitraukti iš verslo trumpuoju arba vidutiniu laikotarpiu.

Pagal Bendrojo bendrosios išimties reglamento 2 straipsnio 18 dalį, įmonė laikoma sunkumus patiriančia įmone, jei ji susiduria su bent viena iš šių aplinkybių:

- a) ribotos turtinės atsakomybės bendrovė (kuri nėra labai maža, maža ir vidutinė įmonė (toliau – MVĮ), veikianti trumpiau nei trejus metus, arba, siekiant atitikti rizikos finansų pagalbos skyrimo reikalavimus, MVĮ per 7 metus nuo jos pirmojo komercinio pardavimo, atitinkanti rizikos finansų investicijų reikalavimus po finansų tarpininko išsamaus patikrinimo), kurios daugiau nei pusė pasirašytojo akcinio kapitalo buvo

prarasta dėl sukauptų nuostolių. Taip yra tuomet, kai sukauptus nuostolius atėmus iš rezervų (ir visų kitų elementų, kurie paprastai laikomi bendrovės nuosavų lėšų dalimi) gaunama bendra neigiama suma, viršijanti pusę pasirašyto akcinio kapitalo. Šioje nuostatoje „ribotos turtinės atsakomybės bendrovė“, visų pirma, yra tokios rūšies bendrovė, kuri nurodyta Direktyvos 2013/34/ES I priede, o „akcinis kapitalas“, jeigu taikoma, apima bet kokius akcijų priedus;

b) bendrovė, kurioje bent keli nariai turi neribotą turtinę atsakomybę už bendrovės (kuri nėra MVĮ, veikianti trumpiau nei trejus metus, arba, siekiant atitikti rizikos finansų pagalbos skyrimo reikalavimus, MVĮ per 7 metus nuo jos pirmojo komercinio pardavimo, atitinkanti rizikos finansų investicijų reikalavimus po finansų tarpininko išsamaus patikrinimo) skolą, kurios daugiau nei pusė kapitalo, kaip parodyta bendrovės apskaitoje, buvo prarasta dėl sukauptų nuostolių. Šioje nuostatoje „bendrovė, kurioje bent keli nariai turi neribotą turtinę atsakomybę už bendrovės skolą“, visų pirma, yra tokios rūšies bendrovė, kuri nurodyta Direktyvos 2013/34/ES II priede;

c) jeigu įmonei taikoma kolektyvinė nemokumo procedūra arba ji atitinka nacionalinės teisės kriterijus, kad jos kreditorių prašymu jai būtų pradėta kolektyvinė nemokumo procedūra;

d) jeigu įmonė gavo sanavimo pagalbą[1] ir dar negrąžino skolos ar baigėsi jos garantijos galiojimas, arba gavo restruktūrizavimo pagalbą[2] ir vis dar laikosi restruktūrizavimo plano;

e) įmonė, kuri nėra MVĮ, jeigu per paskutinius dvejus metus:

- 1) įmonės balansinis skolos ir nuosavo kapitalo santykis viršija 7,5 ir;
- 2) įmonės EBITDA (įmonės veiklos vertinimo rodiklis, lygus įmonės pelnui prieš mokesčius, palūkanų mokėjimą, nusidėvėjimą ir amortizaciją) palūkanų padengimo santykis yra mažesnis negu 1,0.

ATKREIPTINAS DĖMESYS Į TAI, KAD:

- Nustatant, ar pagalbos gavėjas nėra sunkumus patirianti įmonė, **reikalinga vertinti ne tik jo paties, bet ir įmonių grupės[3]**, kuriai jis priklauso, finansinę padėtį:
 - Jeigu pagalbos prašantis ūkio subjektas yra įmonių grupės dalis ir pats nepatiria sunkumų, reikia nustatyti, kad sunkumų nepatiria ir visa įmonių grupė. Jei toks vertinimas parodo, kad įmonių grupė patiria sunkumų, laikytina, kad pagalbos prašantis ūkio subjektas atitinka sunkumus patiriančios įmonės sąvoką.
 - Jeigu pagalbos prašantis ūkio subjektas yra įmonių grupės dalis ir pats patiria sunkumų, tačiau įmonių grupė, kuriai jis priklauso, sunkumų nepatiria, jis galės būti laikomas nepatiriančiu sunkumų tik tuomet, kai grupės įmonės pagerins jo finansinę padėtį.
 - Jeigu pagalbos prašantis ūkio subjektas yra įmonių grupės dalis ir pats nepatiria sunkumų, tačiau kitas šiai grupei priklausantis ūkio subjektas yra nemokus, tokiu atveju pastarojo subjekto nemokumas neturės įtakos pareiškėjo

tinkamumui finansuoti, jei bus įrodyta, kad i) toks nemokumas neturi įtakos visos grupės padėčiai taip, kad grupė turėtų būti laikoma patiriančia sunkumų ir ii) kad nemokus subjektas negaus naudos iš pareiškėjui suteiktos pagalbos.

- Finansinė ūkio subjekto **padėtis vertinama pagalbos suteikimo momentu**.
- Paprastai įmonių grupės finansinės padėties vertinimas turėtų būti atliktas remiantis **konsoliduotomis finansinėmis ataskaitomis**. Jeigu konsoliduotų finansinių ataskaitų nėra, galima atlikti įmonės finansinės padėties patikimumo patikrinimą, remiantis atskiromis ją sudarančių ekonominių vienetų finansinėmis ataskaitomis (šias atskiras finansines ataskaitas sudedant).
- **Kapitalo praradimo kriterijai** (nustatyti Bendrojo bendrosios išimties reglamento 2 straipsnio 18 dalies a ir b punktuose) turėtų būti **vertinami remiantis finansinėmis ataskaitomis už paskutinį pasibaigusį ataskaitinį laikotarpį prieš suteikiant pagalbą**:
 - Tai nebūtinai pilni finansiniai metai. Tai gali būti trumpesnis laikotarpis, pavyzdžiui, paskutinis pusmetis arba ketvirtis, jei tokios tarpinės ataskaitos tiksliai ir teisingai parodo pareiškėjo finansinę padėtį. Teigiama auditoriaus nuomonė šiuo atžvilgiu suteikia pakankamą patikinimą. Jei auditoriaus nuomonės nėra, atsakinga institucija turėtų siekti kito patikinimo, pavyzdžiui, palyginti tarpines sąskaitas su paskutinėmis audituotomis finansinėmis ataskaitomis, kad įsitikintų, jog bet kokie dideli nukrypimai gali būti patikimai paaiškinti. Bet kuriuo atveju tarpinės sąskaitos turėtų būti patvirtintos vadovybės. Šis metodas turėtų būti taikomas nuosekliai. Tai reiškia, kad jei pareiškėjas nėra laikytinas patiriančiu sunkumus, vadovaujantis pilnų metų finansinėmis ataskaitomis, bet yra laikytinas patiriančiu sunkumus vadovaujantis paskutinėmis pasibaigusiu laikotarpiu tarpinėmis ataskaitomis, toks pareiškėjas neturėtų turėti teisės gauti pagalbą tais atvejais, kai ji negali būti teikiama sunkumus patiriančioms įmonėms. Galiausiai atsakinga institucija turėtų užtikrinti, kad pareiškėjas nėra pakeitęs savo kapitalo tik laikinai tam, kad galėtų gauti pagalbą.
 - Siekiant įvertinti kapitalo praradimą, turėtų būti naudojami duomenys iš to paties ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų. Pavyzdžiui, jei kapitalo suma imama iš naujausių tarpinių finansinių ataskaitų, sukauptų nuostolių suma turėtų būti paimta iš tų pačių finansinių ataskaitų.

[1] Sanavimo pagalba pagal pobūdį yra skubi ir laikina pagalba. Jos pirminis tikslas yra išlaikyti sunkumus patiriančią įmonę gyvybingą trumpą laikotarpį, reikalingą restruktūrizavimo arba likvidavimo planui parengti. Sanavimo pagalba yra laikina parama įmonei, kurios finansinė padėtis smarkiai blogėja ir kuriai gresia staigi likvidumo krizė arba techninis nemokumas. Laikina parama turėtų suteikti daugiau laiko išnagrinėti aplinkybes, dėl kurių iškilo sunkumų, ir parengti tinkamą planą tiems sunkumams įveikti (žr. EK komunikato – Gairių dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (2014/C 249/01) 26 punktą).

[2] Restruktūrizavimo pagalba dažnai yra ilgesnio laikotarpio pagalba ir turi atkurti ilgalaikį gavėjo gyvybingumą pagal įvykdomą, nuoseklų ir visapusišką restruktūrizavimo planą, taip pat sudaryti sąlygas tinkamam nuosavam įnašui ir naštos pasidalijimui bei sumažinti galimus konkurencijos iškreipimus (žr. EK komunikato – Gairių dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (2014/C 249/01) 27 punktą).

[3] Žr. 2014 m. birželio 17 d. EK reglamento (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius, I priedą.